

Oversigt

Del I – Den offentlige forvaltning

- Kapitel 1. Forvaltningens organisation 21
- Kapitel 2. Kompetence 29

Del II – Sagsbehandling

- Kapitel 3. Introduktion til sagsbehandling 37
- Kapitel 4. Forvaltningslovens anvendelsesområde 40
- Kapitel 5. Inhabilitet 50
- Kapitel 6. Repræsentation 58
- Kapitel 7. Vejledningspligt 63
- Kapitel 8. Sagens oplysning 70
- Kapitel 9. Partshøring 86
- Kapitel 10. Aktindsigt 95
- Kapitel 11. Tavshedspligt 113
- Kapitel 12. Formelle krav til afgørelsen 119

Del III – Hjemmel

- Kapitel 13. Introduktion til hjemmel 135
- Kapitel 14. Fortolkning af rimelig præcise lovbestemmelser 138
- Kapitel 15. Udfyldning af skønsmæssige lovbestemmelser 141

Del IV – Prøvelse

- Kapitel 16. Introduktion til prøvelse 151
- Kapitel 17. Administrativ rekurs 155
- Kapitel 18. Remonstration og tilbagekaldelse 169
- Kapitel 19. Kommunaltilsynet 173
- Kapitel 20. Folketingets Ombudsmand 181
- Kapitel 21. Domstolsprøvelse 188

Indhold

Del I – Den offentlige forvaltning

Kapitel 1.

Forvaltningens organisation 21

- 1.1 Indledning 21
- 1.2 Statslig forvaltning 21
 - 1.2.1 Den centrale statsforvaltning 21
 - 1.2.1.1 Departementer 21
 - 1.2.1.2 Styrelser (direktorater) 22
 - 1.2.1.3 Råd og nævn 22
 - 1.2.2 Den regionale statsforvaltning 22
 - 1.2.3 Den lokale statsforvaltning 23
- 1.3 Regional forvaltning 23
 - 1.3.1 Opgaver 23
 - 1.3.2 Styreformer 23
 - 1.3.3 Den regionale administration 24
- 1.4 Kommunal forvaltning 24
 - 1.4.1 Kommunalbestyrelsen 24
 - 1.4.2 Borgmesteren 25
 - 1.4.3 Kommunaldirektøren 25
 - 1.4.4 Styreformer 25
 - 1.4.4.1 Udvalgsstyre 25
 - 1.4.4.2 Mellemsformsstyre 26
 - 1.4.4.3 Udvalgsløst styre 26
 - 1.4.4.4 Skanderborg-modellen 26
 - 1.4.4.5 Magistratsstyre 27
 - 1.4.5 Den kommunale administration 27
- 1.5 Styring 28
 - 1.5.1 Inden for det administrative hierarki 28
 - 1.5.2 Uden for det administrative hierarki 28

Kapitel 2.

Kompetence 29

- 2.1 Indledning 29
- 2.2 Kompetencefordeling 29
 - 2.2.1 Saglig kompetence 29
 - 2.2.2 Stedlig kompetence 29
- 2.3 Overdragelse af kompetence (delegation) 29
 - 2.3.1 Intern delegation 30
 - 2.3.1.1 Delegation inden for hierarkisk opbyggede myndigheder 30
 - 2.3.1.2 Delegation inden for kollegiale organer 30
 - 2.3.1.3 Delegation inden for kommunerne 30
 - 2.3.2 Ekstern delegation 30
 - 2.3.2.1 Delegation inden for det administrative hierarki 31
 - 2.3.2.2 Delegation til råd og nævn 31

- 2.3.2.3 Delegation til private 31
- 2.4 Pligt til videresendelse til rette myndighed 32
 - 2.4.1 Klagefrister 32
- 2.5 Retsvirkning af inkompetence 33
 - 2.5.1 Saglig inkompetence 33
 - 2.5.2 Stedlig inkompetence 33

Del II – Sagsbehandling

Kapitel 3.

Introduktion til sagsbehandling 37

- 3.1 Indledning 37
 - 3.1.1 Forvaltningsloven 37
 - 3.1.2 Offentlighedsloven 38
 - 3.1.3 Persondataloven 38
- 3.2 Disposition til opgaver om sagsbehandling 38

Kapitel 4.

Forvaltningslovens anvendelsesområde 40

- 4.1 Indledning 40
- 4.2 Myndighedsbegrebet 40
 - 4.2.1 Institutioner på privatretligt grundlag 41
- 4.3 Afgørelsesbegrebet 42
 - 4.3.1 Det traditionelle afgørelsesbegreb 42
 - 4.3.2 Det udvidede afgørelsesbegreb 43
 - 4.3.3 Faktisk forvaltningsvirksomhed 43
 - 4.3.4 Privatretlige dispositioner 44
 - 4.3.5 Indstillinger og udtalelser 44
 - 4.3.6 Processuelle beslutninger 45
 - 4.3.7 Tjenestebefalinger 45
- 4.4 Partsbegrebet 45
 - 4.4.1 Væsentlig interesse 45
 - 4.4.2 Individuel interesse 46
 - 4.4.3 Tilfældegrupper 47
 - 4.4.3.1 Adressater 47
 - 4.4.3.2 Ansøgere 47
 - 4.4.3.3 Klagere 47
 - 4.4.3.4 Naboer 47
 - 4.4.3.5 Foreninger og interesseorganisationer 48
 - 4.4.3.6 Anmeldere, vidner, forurettede osv. 48
 - 4.4.3.7 Særlig om parter i tilsynssager 48
 - 4.4.3.8 Særlig om myndigheden og dens ansatte som parter 48
- 4.5 Fravigelse af FVL ved aftale? 49

Kapitel 5.

Inhabilitet 50

- 5.1 Indledning 50
 - 5.1.1 Oversigt over reglerne 50
- 5.2 Hvem kan være inhabil? 50
 - 5.2.1 Personer 51

- 5.2.2 Myndigheder 51
- 5.3 Betingelser for inhabilitet 51
 - 5.3.1 Afgørelsessag 52
 - 5.3.2 Interessekollision 52
 - 5.3.2.1 Partsinhabilitet (partstilknytning) 52
 - 5.3.2.2 Slægtskabsinhabilitet (familiemæssig tilknytning) 52
 - 5.3.2.3 Selskabsinhabilitet (tilknytning til en juridisk person) 53
 - 5.3.2.4 To-instans inhabilitet (tidligere deltagelse i sagens behandling) 53
 - 5.3.2.5 Andre tilfælde 54
- 5.4 Undtagelser til inhabilitet 55
 - 5.4.1 Ingen påvirkningsrisiko 55
 - 5.4.2 Substitutionsvanskeligheder 56
- 5.5 Retsvirkning af inhabilitet 56
 - 5.5.1 Afgørelse vedrørende sagens realitet er ikke truffet 56
 - 5.5.2 Afgørelse vedrørende sagens realitet er truffet 57
- 5.6 Disposition til opgaver om inhabilitet 57

Kapitel 6.

Repræsentation 58

- 6.1 Indledning 58
- 6.2 Repræsentationsrettens anvendelsesområde 58
 - 6.2.1 Afgørelsessager 58
 - 6.2.2 Ulovbestemt grundsætning om repræsentationsret 58
- 6.3 Hvem kan repræsentere en part? 59
- 6.4 Repræsentationens omfang 59
 - 6.4.1 HR: Fuld repræsentation 59
 - 6.4.2 U1: Partens personlige medvirken nødvendig 60
 - 6.4.3 U2: Værdispringsregel 60
 - 6.4.4 U3: Lovhjemmel 60
- 6.5 Retsvirkning af repræsentation 61
 - 6.5.1 Kommunikation med repræsentanten 61
 - 6.5.2 Kommunikation med parten 61
 - 6.5.3 Inhabilitet for repræsentanter 61
- 6.6 Retsvirkning af tilsidesættelse af repræsentation 61

Kapitel 7.

Vejledningspligt 63

- 7.1 Indledning 63
- 7.2 Forholdet til klagevejledning 63
- 7.3 Vejledningspligtens anvendelsesområde 64
 - 7.3.1 Betingelser for vejledningspligt efter FVL § 7 64
 - 7.3.1.1 Afgørelsessag 64
 - 7.3.1.2 Henvendelse til myndigheden 64
 - 7.3.1.3 Inden for myndighedens sagsområde 65
 - 7.3.2 Vejledning som følge af god forvaltningskik 65
 - 7.3.2.1 Vejledning om faktisk forvaltningsvirksomhed 65
 - 7.3.2.2 Vejledning på eget initiativ 65
 - 7.3.2.3 Besvarelse af spørgsmål fra borgerne 65
 - 7.3.2.4 Vejledning uden for myndighedens sagsområde 65
- 7.4 Vejledningens form 66
- 7.5 Vejledningens indhold 66

- 7.5.1 Juridiske forhold 66
- 7.5.2 Særligt om sociale ydelser 67
- 7.5.3 Intensiveret vejledningspligt 67
- 7.5.4 Begrænset vejledningspligt 67
- 7.6 Retsvirkning af vejledningsmangler 68
 - 7.6.1 Borgeren stilles som ved korrekt og fyldestgørende vejledning 68
 - 7.6.2 Ugyldighed 68
 - 7.6.3 Erstatningsansvar 68
- 7.7 Disposition til opgaver om vejledningspligt 69

Kapitel 8.

Sagens oplysning 70

- 8.1 Indledning 70
- 8.2 Officialprincippet 70
 - 8.2.1 Hvor grundigt skal sagen oplyses? 71
 - 8.2.2 Retsvirkning af tilsidesættelse af officialprincippet 72
- 8.3 Notatpligt 72
 - 8.3.1 Betingelser for notatpligt 72
 - 8.3.2 Notatpligtens omfang 73
 - 8.3.3 Retsvirkning af tilsidesættelse af notatpligt 73
- 8.4 Oplysninger fra parten 74
 - 8.4.1 Partens oplysningspligt 74
 - 8.4.1.1 Ansøgningssager 74
 - 8.4.1.2 Andre sager end ansøgningssager 74
 - 8.4.2 Partens oplysningsret 75
- 8.5 Myndighedens egne oplysninger 75
- 8.6 Oplysninger fra andre myndigheder 75
 - 8.6.1 Hvilke oplysninger må myndighed A indhente fra myndighed B? 76
 - 8.6.1.1 Ansøgningssager 76
 - 8.6.1.2 Andre sager end ansøgningssager 77
 - 8.6.2 Hvilke oplysninger må myndighed B videregive til myndighed A? 77
 - 8.6.2.1 Personoplysninger 77
 - 8.6.2.2 Andre fortrolige oplysninger end personoplysninger 77
 - 8.6.3 Hvilke oplysninger skal myndighed B videregive til myndighed A? 78
 - 8.6.4 Retsvirkning af uberettiget indsamling/videregivelse af oplysninger 78
- 8.7 Elektronisk behandling af personoplysninger 78
 - 8.7.1 Persondatalovens anvendelsesområde 79
 - 8.7.1.1 HR: Elektronisk behandling 79
 - 8.7.1.2 U1: Manuelt register 80
 - 8.7.1.3 U2: Manuel videregivelse til anden myndighed 81
 - 8.7.2 Behandling og videregivelse af personoplysninger 81
 - 8.7.2.1 Særlig følsomme personoplysninger 81
 - 8.7.2.2 Andre følsomme personoplysninger 82
 - 8.7.2.3 Almindelige personoplysninger 83
 - 8.7.3 Pligt til at informere den registrerede 83
 - 8.7.3.1 Oplysninger indsamlet hos borgeren selv 84
 - 8.7.3.2 Oplysninger indsamlet hos andre end borgeren selv 84
 - 8.7.4 Den registreredes indsigelsesret over for behandlingerne 84
 - 8.7.5 Retsvirkning af tilsidesættelse af persondatalovens regler 85
 - 8.7.5.1 Uberettiget behandling af personoplysninger 85

- 8.7.5.2 Tilsidesættelse af oplysningspligten 85
- 8.7.6 Disposition til opgaver om behandling af personoplysninger 85

Kapitel 9.

Partshøring 86

- 9.1 Indledning 86
 - 9.1.1 Oversigt over reglerne 86
- 9.2 Betingelser for partshøringspligt 87
 - 9.2.1 Oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder 87
 - 9.2.2 Manglende kendskab til at oplysningerne indgår 88
 - 9.2.3 Oplysninger til ugunst for parten 88
 - 9.2.4 Oplysninger af væsentlig betydning 89
- 9.3 Undtagelser til partshøringspligt 89
 - 9.3.1 Ubetænkeligt at træffe afgørelse uden partshøring 89
 - 9.3.2 Partshøring vil medføre overskridelse af lovbestemt frist 89
 - 9.3.3 Værdispringsregel 90
 - 9.3.4 Parten har ikke ret til partsaktindsigt i oplysningerne 90
 - 9.3.5 Ubestemt kreds af personer eller væsentlige vanskeligheder 90
 - 9.3.6 Særlige bestemmelser ved lov 90
 - 9.3.7 Sager der kan genoptages 90
 - 9.3.7.1 Genoptagelse af sagen på borgerens initiativ (remonstration) 91
 - 9.3.7.2 Sagens karakter og hensynet til parten selv 91
- 9.4 Ulobbestemt udvidet partshøringspligt 91
 - 9.4.1 Disciplinære afskedigelsessager 91
 - 9.4.2 Partstvister 92
- 9.5 Gennemførelse af partshøring 93
 - 9.5.1 Hvornår skal parten høres? 93
 - 9.5.2 Hvad skal parten høres over? 93
 - 9.5.3 Formkrav til høringsproceduren 93
- 9.6 Retsvirkning af undladt partshøring 94
- 9.7 Disposition til opgaver om partshøring 94

Kapitel 10.

Aktindsigt 95

- 10.1 Indledning 95
 - 10.1.1 Forholdet mellem regelsættene 95
 - 10.1.1.1 Forholdet mellem FVL og OFL 96
 - 10.1.1.2 Forholdet mellem FVL og PDL 96
 - 10.1.1.3 Forholdet mellem PDL og OFL 96
 - 10.1.1.4 Skematisk sammenligning af aktindsigtsreglerne 97
 - 10.1.2 Forholdet til reglerne om tavshedspligt 97
 - 10.1.2.1 Forholdet mellem tavshedspligt og aktindsigt efter FVL 97
 - 10.1.2.2 Forholdet mellem tavshedspligt og aktindsigt efter OFL 98
- 10.2 Partens aktindsigt efter FVL 98
 - 10.2.1 Omfattede sager 98
 - 10.2.2 Omfattede dokumenter 98
 - 10.2.2.1 HR: Alle dokumenter, der vedrører sagen 99
 - 10.2.2.2 U1: Ansøgerens egne forhold i ansættelsessager 99
 - 10.2.2.3 U2: Interne arbejdsdokumenter 99
 - 10.2.2.4 U3: Fortrolige dokumenter 100
 - 10.2.3 Omfattede oplysninger 100

10.2.3.1	HR: Alle sagens oplysninger	100
10.2.3.2	U: Værdispringsregel	100
10.2.4	Begæring om partsaktindsigt	101
10.2.4.1	Hvem kan begære aktindsigt efter FVL?	101
10.2.4.2	Hvem skal begæringen rettes til?	101
10.2.4.3	Begæringens form og indhold	101
10.2.4.4	Besvarelse af begæringen	101
10.2.4.5	Klage	102
10.2.5	Retsvirkning af uberettiget afslag på partsaktindsigt	102
10.2.5.1	Forudgående partsaktindsigt	102
10.2.5.2	Efterfølgende partsaktindsigt	102
10.2.6	Disposition til opgaver om aktindsigt efter FVL	102
10.3	Enhvers aktindsigt efter OFL	103
10.3.1	Omfattede sager	103
10.3.1.1	HR: Al virksomhed, der udøves i den offentlige forvaltning	104
10.3.1.2	U1: Sager inden for strafferetsplejen	104
10.3.1.3	U2: Sager om førelse af ministerkalender	104
10.3.1.4	U3: Sager om lovgivning	104
10.3.1.5	U4: Sager om ansættelse eller forfremmelse	104
10.3.1.6	U5: Sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold	104
10.3.2	Omfattede dokumenter	105
10.3.2.1	HR: Alle sagens dokumenter	105
10.3.2.2	U1: Interne arbejdsdokumenter	106
10.3.2.3	U2: Fortrolige dokumenter	106
10.3.2.4	U3: Værdispringsregel	106
10.3.2.5	U4: Tavshedsbelagte dokumenter	107
10.3.3	Omfattede oplysninger	107
10.3.3.1	HR: Alle sagens oplysninger	107
10.3.3.2	U1: Oplysninger om private forhold	107
10.3.3.3	U2: Oplysninger om forretningshemmeligheder	107
10.3.3.4	U3: Værdispringsregel	108
10.3.3.5	U4: Oplysninger undergivet tavshedspligt	108
10.3.4	Begæring om aktindsigt	108
10.3.4.1	Hvem kan begære aktindsigt efter OFL?	108
10.3.4.2	Hvem skal begæringen rettes til?	108
10.3.4.3	Begæringens form og indhold	108
10.3.4.4	Besvarelse af begæringen	109
10.3.4.5	Klage	109
10.3.5	Disposition til opgaver om aktindsigt efter OFL	110
10.4	Den elektronisk registreredes indsigt efter PDL	110
10.4.1	Omfanget af indsigt	110
10.4.1.1	HR: Alle oplysninger om den registrerede	110
10.4.1.2	U1: Værdispringsregel	111
10.4.1.3	U2: Oplysningerne er ikke undergivet aktindsigt	111
10.4.1.4	U3: Oplysningerne behandles for domstolene	111
10.4.1.5	U4: Oplysningerne behandles i videnskabeligt/statistisk øjemed	111
10.4.2	Begæring om indsigt	111
10.4.2.1	Hvem kan begære indsigt efter PDL?	111
10.4.2.2	Hvem skal begæringen rettes til?	111
10.4.2.3	Begæringens form og indhold	111

- 10.4.2.4 Besvarelse af begæringen 112
- 10.4.2.5 Seks måneders karantæne 112
- 10.4.2.6 Klage 112
- 10.4.3 Retsvirkning af uberettiget afslag på indsigt 112
- 10.4.4 Disposition til opgaver om indsigt efter PDL 112

Kapitel 11.

Tavshedspligt 113

- 11.1 Indledning 113
- 11.2 Hvem er undergivet tavshedspligt? 113
 - 11.2.1 Myndigheder 113
 - 11.2.2 Personer 113
- 11.3 Hvilke oplysninger er undergivet tavshedspligt? 114
 - 11.3.1 Statens sikkerhed 114
 - 11.3.2 Udenrigspolitiske interesser 114
 - 11.3.3 Strafferetlig forfølgning 114
 - 11.3.4 Kontrolvirksomhed 115
 - 11.3.5 Offentlige økonomiske interesser 115
 - 11.3.6 Private interesser 115
- 11.4 Tavshedspålæg 116
 - 11.4.1 Inden for den offentlige forvaltning 116
 - 11.4.2 Uden for den offentlige forvaltning 117
- 11.5 Hvad indebærer tavshedspligten? 117
- 11.6 Retsvirkning af tilsidesættelse af tavshedspligten 118
 - 11.6.1 Strafansvar 118
 - 11.6.2 Disciplinært ansvar 118
 - 11.6.3 Erstatningsansvar og godtgørelse 118

Kapitel 12.

Formelle krav til afgørelsen 119

- 12.1 Indledning 119
- 12.2 Afgørelsens form 119
 - 12.2.1 Formkrav 119
 - 12.2.2 Sproglig udformning 120
- 12.3 Begrundelse 121
 - 12.3.1 Betingelser for samtidig begrundelsespligt 121
 - 12.3.1.1 Afgørelsessag 122
 - 12.3.1.2 Skriftlig afgørelse 122
 - 12.3.1.3 Part 122
 - 12.3.1.4 Ikke fuldt ud medhold 122
 - 12.3.2 Betingelser for efterfølgende begrundelsespligt 122
 - 12.3.3 Begrundelsens indhold 123
 - 12.3.3.1 Sagens jus 123
 - 12.3.3.2 Sagens faktum 124
 - 12.3.3.3 Rigtig begrundelse 125
 - 12.3.3.4 Standardbegrundelser 125
 - 12.3.3.5 Begrænsninger i begrundelsens indhold 125
 - 12.3.4 Retsvirkning af begrundelsesmangler 126
 - 12.3.4.1 Ugyldighed 126
 - 12.3.4.2 Suspension af klagefrist 126
- 12.4 Klagevejledning 127

12.4.1	Betingelser for klagevejledning	127
12.4.1.1	Afgørelsessag	128
12.4.1.2	Administrativ rekurs	128
12.4.1.3	Skriftlige afgørelser	128
12.4.1.4	Ikke fuldt ud medhold	128
12.4.2	Klagevejledningens indhold	129
12.4.3	Retsvirkning af manglende/urigtig klagevejledning	129
12.4.3.1	Manglende klagevejledning	129
12.4.3.2	Urigtig eller mangelfuld klagevejledning	129
12.5	Sagsbehandlingstid	130
12.6	Afgørelsens meddelelse	131
12.6.1	Hvem skal afgørelsen bekendtgøres over for?	131
12.6.2	Forholdet til tilbagekaldelse	132
12.6.3	Retsvirkning af meddelelsesmangler	132

Del III – Hjemmel

Kapitel 13.

Introduktion til hjemmel 135

13.1 Indledning 135

13.2 Legalitetsprincippet 135

13.2.1 Skærpet hjemmelskrav 136

13.2.2 Lempet hjemmelskrav 136

13.2.3 Særligt om hjemmelskravet i kommunerne (kommunalfuldmagten) 136

13.3 Klassifikation af hjemmelsgrundlaget 137

13.4 Disposition til opgaver om hjemmel 137

Kapitel 14.

Fortolkning af rimelig præcise lovbestemmelser 138

14.1 Indledning 138

14.2 Fortolkningsfaktorer 138

14.3 Fortolkningsstilarter 138

14.3.1 Objektiv og subjektiv fortolkning 138

14.3.2 Udvidende og indskrænkende fortolkning 139

14.3.3 Formålsfortolkning 139

14.3.4 Modsætningslutning og analogislutning 139

14.4 Disposition til opgaver om fortolkning 139

Kapitel 15.

Udfyldning af skønsmæssige lovbestemmelser 141

15.1 Indledning 141

15.2 Fastlæggelse af lovlige kriterier 141

15.2.1 Loven og dens forarbejder 141

15.2.2 Interne regler 141

15.2.3 Formålsbetragtninger 141

15.2.3.1 Specialitetsprincipperne 142

15.2.4 Lighedsbetragtninger 142

15.2.5 Menneskerettigheder 142

15.2.6 Almene kriterier 143

15.3 Afvejning af lovlige kriterier 143

- 15.3.1 Inddragelse af kriterier 143
- 15.3.2 Kriteriers vægt 144
 - 15.3.2.1 HR: Afvejningen er fri 144
 - 15.3.2.2 U1: Afvejningsregler i lov, forarbejder eller retsgrundsætninger 144
 - 15.3.2.3 U2: Menneske- og frihedsrettigheder har overvægt 144
 - 15.3.2.4 U3: Skønnet må ikke sættes under regel 144
 - 15.3.2.5 UU3: Lovlige interne regler om kriteriers vægt 145
 - 15.3.2.6 U4: Lighedsprincippet 145
- 15.4 Valg af retsfølge 146
 - 15.4.1 Fastsættelse af vilkår 146
 - 15.4.2 Proportionalitetsprincippet 146
- 15.5 Disposition til opgaver om udfyldning 146

Del IV – Prøvelse

Kapitel 16.

Introduktion til prøvelse 151

- 16.1 Indledning 151
 - 16.1.1 Administrativ prøvelse 151
 - 16.1.2 Ombudsmandsprøvelse 151
 - 16.1.3 Domstolsprøvelse 152
- 16.2 Skematisk sammenligning af prøvelsesformerne 152
- 16.3 Disposition til opgaver om prøvelse 154

Kapitel 17.

Administrativ rekurs 155

- 17.1 Indledning 155
- 17.2 Hjemmel 155
 - 17.2.1 Hierarkisk rekurs 155
 - 17.2.1.1 Særligt om kommunale afgørelser 156
 - 17.2.1.2 Særligt om afgørelser fra råd og nævn 156
 - 17.2.2 Ankerekurs 156
 - 17.2.3 Rekurs som følge af ekstern delegation 156
- 17.3 Kompetence 157
- 17.4 Procesforudsætninger 157
 - 17.4.1 Klageret 157
 - 17.4.2 Klagefrist 158
 - 17.4.2.1 HR: Der gælder ingen generel klagefrist 158
 - 17.4.2.2 U1: Klagefrist hjemlet i lovgivningen 158
 - 17.4.2.3 UU1: Dispensation fra klagefristen (oprejsningsbevilling) 160
 - 17.4.2.4 U2: Ikke bevismæssigt grundlag for klagens behandling 161
 - 17.4.2.5 U3: Ikke retlig interesse i at få afgørelsen ændret 161
 - 17.4.3 Klagegebyr 161
 - 17.4.4 Formkrav 161
 - 17.4.5 Indholdsmæssige krav 161
- 17.5 Opsættende virkning 162
 - 17.5.1 HR: Klage har ikke opsættende virkning 162
 - 17.5.2 U1: Lovhjemmel 162
 - 17.5.3 U2: Myndighedsbeslutning 162
- 17.6 Sagens ramme 163

- 17.6.1 Nova og mellemkommende fakta og regler 163
- 17.7 Bedømmelsesgrundlag 164
 - 17.7.1 Det faktiske grundlag 164
 - 17.7.2 Det retlige grundlag 164
 - 17.7.2.1 Sagsbehandling 165
 - 17.7.2.2 Hjemmel 165
- 17.8 Reaktionsmuligheder 165
 - 17.8.1 Særligt om annullation 166
 - 17.8.2 Særligt om hjemvisning 166
 - 17.8.3 Ændring til skade for klager (reformatio in pejus) 166
 - 17.8.3.1 HR: Forbud mod ændring til skade for klager 167
 - 17.8.3.2 U1: Andet følger af lov 167
 - 17.8.3.3 U2: Betingelserne for ugyldighed er opfyldt 167
 - 17.8.3.4 U3: Modstående offentlige eller private hensyn 167
 - 17.8.3.5 U4: Klageinstansen kan rejse sag af egen drift 167
- 17.9 Prøvelse af rekursinstansens afgørelse 167
 - 17.9.1 Administrativ prøvelse 168
 - 17.9.2 Ombudsmandsprøvelse 168
 - 17.9.3 Domstolsprøvelse 168

Kapitel 18.

Remonstration og tilbagekaldelse 169

- 18.1 Indledning 169
- 18.2 Remonstration 169
- 18.3 Tilbagekaldelse 170
 - 18.3.1 Tilbagekaldelse af bebyrdende afgørelse 170
 - 18.3.2 Tilbagekaldelse af begunstigende afgørelse 170
- 18.4 Særligt om ændringer af praksis 171
 - 18.4.1 Skærpelse af praksis 171
 - 18.4.2 Lempelse af praksis 171

Kapitel 19.

Kommunaltilsynet 173

- 19.1 Indledning 173
- 19.2 Hjemmel 173
- 19.3 Kompetence 173
 - 19.3.1 HR: Lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder 173
 - 19.3.2 U1: Ansættelsesretlige regler 174
 - 19.3.3 U2: Særlige myndigheder kan tage stilling 174
- 19.4 Procesforudsætninger 174
 - 19.4.1 Tilsynets initiativret 174
 - 19.4.2 Tilsynets initiativpligt 174
- 19.5 Opsættende virkning 175
- 19.6 Sagens ramme 175
- 19.7 Bedømmelsesgrundlag 175
- 19.8 Reaktionsmuligheder 175
 - 19.8.1 Vejledende udtalelse 176
 - 19.8.2 Annullation 176
 - 19.8.2.1 Hvis beslutningen ikke er bragt til udførelse 176
 - 19.8.2.2 Hvis beslutningen er bragt til udførelse 177
 - 19.8.3 Suspension 177

- 19.8.4 Tvangsbøde 177
- 19.8.5 Erstatningsretligt søgsmål 178
- 19.8.6 Erstatningsretlig bod 179
- 19.8.7 Anerkendelsessøgsmål 179
- 19.9 Prøvelse af tilsynets afgørelser m.v. 179
 - 19.9.1 Administrativ prøvelse 180
 - 19.9.2 Ombudsmandsprøvelse 180
 - 19.9.3 Domstolsprøvelse 180

Kapitel 20.

Folketingets Ombudsmand 181

- 20.1 Indledning 181
- 20.2 Hjemmel 181
- 20.3 Kompetence 181
- 20.4 Procesforudsætninger 182
 - 20.4.1 Klagesager 182
 - 20.4.1.1 Klageret 182
 - 20.4.1.2 Klagefrist 183
 - 20.4.1.3 Formkrav 183
 - 20.4.1.4 Udnyttelse af administrativ rekurs 183
 - 20.4.2 Egen drift-sager 183
 - 20.4.3 Inspektionssager 183
- 20.5 Opsættende virkning 183
- 20.6 Sagens ramme 184
- 20.7 Bedømmelsesgrundlag 184
 - 20.7.1 Gældende ret 184
 - 20.7.2 God forvaltningsskik 185
 - 20.7.2.1 Hensynsfuldhed, høflighed m.v. 185
 - 20.7.2.2 Sagsbehandlingstid 185
 - 20.7.2.3 Udvidelse af forvaltningslovens regler 186
- 20.8 Reaktionsmuligheder 186
- 20.9 Prøvelse af ombudsmandens udtalelser 186
 - 20.9.1 Administrativ prøvelse 186
 - 20.9.2 Domstolsprøvelse 187
 - 20.9.2.1 Spørgsmål, som ombudsmanden har afgivet udtalelse om 187
 - 20.9.2.2 Søgsmål mod ombudsmanden 187

Kapitel 21.

Domstolsprøvelse 188

- 21.1 Indledning 188
- 21.2 Hjemmel 188
- 21.3 Kompetence 189
 - 21.3.1 HR: Ethvert spørgsmål om forvaltningens grænser 189
 - 21.3.2 U: Endelighedsbestemmelse 189
- 21.4 Procesforudsætninger 190
 - 21.4.1 Søgsmålsret 190
 - 21.4.1.1 HR: Sagsøgeren skal have retlig interesse 190
 - 21.4.1.2 U: Lovhjemmel 190
 - 21.4.2 Søgsmålsfrist 190
 - 21.4.2.1 HR: Ingen søgsmålsfrist 190
 - 21.4.2.2 U: Lovhjemmel 191

21.4.3	Udnyttelse af administrativ rekurs	191
21.5	Opsættende virkning	192
21.6	Sagens ramme	192
21.6.1	Nova og mellemkommende fakta	192
21.7	Bedømmelsesgrundlag	193
21.7.1	Det faktiske grundlag	193
21.7.2	Det retlige grundlag	193
21.7.2.1	Sagsbehandlingsregler	193
21.7.2.2	Hjemmelsgrundlaget	193
21.8	Reaktionsmuligheder	194
21.8.1	Afvisning	194
21.8.2	Stadfæstelse	194
21.8.3	Ugyldighed	194
21.8.3.1	Retlig mangel	195
21.8.3.2	Væsentlighedsvurderingen	195
21.8.3.3	Tertiære momenter	196
21.8.4	Annullation	197
21.8.5	Ændring	197
21.8.6	Hjemvisning	197
21.8.7	Erstatning	197
21.9	Prøvelse af domstolenes afgørelser	197
21.9.1	Administrativ prøvelse	198
21.9.2	Ombudsmandsprøvelse	198
21.9.3	Domstolsprøvelse	198
	Forkortelser	199
	Litteratur	200
	FOB-register	201
	Domsregister	203
	Stikord	204